

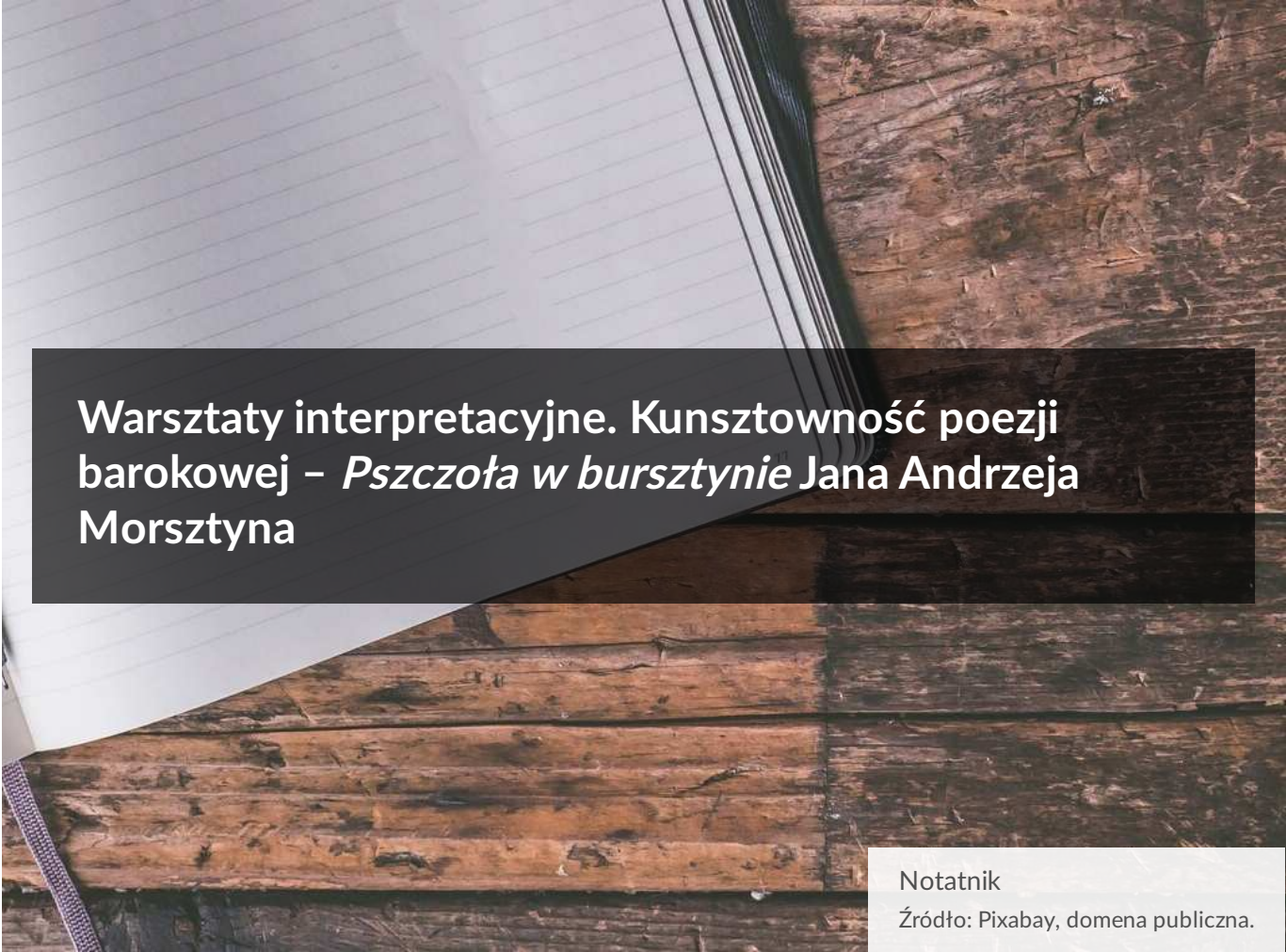
Warsztaty interpretacyjne. Kunsztowność poezji barokowej – *Pszczola w bursztynie* Jana Andrzeja Morsztyna

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Schemat](#)
- [Prezentacja multimedialna](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Wiktor Weintraub, *Wstęp*, [w:] Jan Andrzej Morsztyn, *Wybór poezji*, oprac. W. Weintraub, Wrocław 1988, s. LI.
- Źródło: Jan Andrzej Morsztyn, *Pszczola w bursztynie*, [w:] tegoż, *275 wierszy*, Warszawa 1977, s. 23.
- Źródło: Wiktor Weintraub, *Wstęp*, [w:] Jan Andrzej Morsztyn (Morstyn), *Wybór poezji*, oprac. Wiktor Weintraub, Wrocław 1988, s. LXIII.
- Źródło: Czesław Hernas, *Barok*, Warszawa 1976, s. 272.
- Źródło: Wiktor Weintraub, [w:] Jan Andrzej Morsztyn (Morstyn), *Wybór poezji*, oprac. Wiktor Weintraub, Wrocław 1988, s. LXIII.
- Źródło: Elwira Buszewicz, *Refleksyjne i religijne ody Macieja Kazimierza Sarbiewskiego*, dostępny w internecie:
<http://staropolska.gimnazjum.com.pl/barok/opracowania/Sarbiewski.html>.
- Źródło: Wiktor Weintraub, *Wstęp*, [w:] J.A. Morsztyn (Morstyn), *Wybór poezji*, oprac. W. Weintraub, Wrocław 1988, s. LXXIII.
- Źródło: *Słownik lektur szkolnych*, Wrocław 2005, s. 284–285.
- Źródło: *Słownik lektur szkolnych*, Wrocław 2005, s. 285–286.
- Źródło: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, Wrocław 1989, s. XIII.
- Źródło: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, Wrocław 1989, s. XXIII.

- Źródło: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, Wrocław 1989, s. XLV.
- Źródło: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, Wrocław 1989, s. LIV.
- Źródło: Gerard Ciołek, *Ogrody polskie*, Warszawa, Warszawa 1978, s. 59–60. Cytat za: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, Wrocław 1989, s. LX.
- Źródło: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, Wrocław 1989, s. LXIII.
- Źródło: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, Wrocław 1989, s. LXVI.
- Źródło: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, Wrocław 1989, s. LXIX.
- Źródło: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, Wrocław 1989, s. LXXV.
- Źródło: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, Wrocław 1989, s. LXXVIII.
- Źródło: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, s. LXXX.
- Źródło: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, s. LXXXI.
- Źródło: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, Wrocław 1989, s. LXXXVI.
- Źródło: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, Wrocław 1989, s. LXXXIX.
- Źródło: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, Wrocław 1989, s. XCI.
- Źródło: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, Wrocław 1989, s. XCIV.
- Źródło: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, Wrocław 1989, s. XCVI, XCVIII, XCIX.
- Źródło: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, Wrocław 1989, s. CIII.
- Źródło: Andrzej Vincenz, *Helikon sarmacki, wątki i tematy poezji barokowej*, Wrocław 1989, s. CVI.

Warsztaty interpretacyjne. Kunsztowność poezji barokowej – *Pszczola w bursztynie* Jana Andrzeja Morsztyna

Notatnik

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Na czym polega analiza utworu literackiego. Co jest jej celem? Czym analiza różni się od interpretacji? Czego może nauczyć interpretatorów poezji przypadek Jana Andrzeja Morsztyna?

Rozpoznanie motywów, symboliki i metaforyki utworu literackiego pomaga zrozumieć wymowę dzieła, jednak interpretacja zależy również od kontekstu. Teksty literackie odnoszą się do innych tekstów, nawiązują do prądów filozoficznych i artystycznych epoki, jej systemu wartości, obyczajowości, wydarzeń historycznych lub problematyki społecznej. Znaczenie może mieć także biografia autora, jego światopogląd i doświadczenia. Poszukiwanie takiego „klucza” do utworu jest fascynujące, ponieważ łączy się z odkrywaniem nowych znaczeń i nowych wartości. Sposób odczytania utworów zmienia się z czasem – badacze kolejnych pokoleń znajdują w nich treści lub zamysły artystyczne, które nie zostały rozpoznane i docenione w epoce autora. Liryka Morsztyna stanowi przykład tego rodzaju przewartościowania. Dziewiętnastowieczni literaturoznawcy, zarzucając poecie nieszczerłość i powierzchowność, pomijali kontekst artystyczny epoki. Formalna doskonałość tych wierszy, która dzisiaj budzi największe zainteresowanie krytyki, uznawana była za słabość. Chłodny i sztuczny Morsztyn musiał długo czekać na uznanie jako wirtuoz słowa.

Twoje cele

- Określisz elementy analizy utworów poetyckich.
- Prześledzisz etapy analizy utworów.
- Rozpoznasz konteksty przydatne w interpretacji utworów.
- Przenalizujesz i zinterpretujesz wiersz *Pszczółka w bursztynie* Jana Andrzeja Morsztyna.

Przeczytaj

((Jan Andrzej Morsztyn

Pszczoła w bursztynie

Widomie skryta w przezczystym bursztynie
Zda się, że w własnym **miedzie** pszczoła płynie.
Wzgardzona będąc, gdy żyła pod niebem,
Teraz jest **droższa trumną i pogrzebem**.
Tak się jej wierna praca zapłaciła,
Snadź sama sobie tak umrzeć życzyła.
Niech Kleopatra nie pochlebia sobie,
Kiedy w kształtniejszym mucha leży grobie.

Źródło: Jan Andrzej Morsztyn, *Pszczoła w bursztynie*, [w:] tegoż, *275 wierszy*, Warszawa 1977, s. 23.

Przystępując do analizy i interpretacji utworu literackiego, należy pamiętać, że pod pojęciem tym kryją się różne działania pracy z tekstem, które jednak ściśle się ze sobą łączą. Analiza polega na rozbiorze oraz zrozumieniu budowy dzieła. Interesuje nas jego struktura i poszczególne części kompozycyjne, układ wersyfikacyjny, język (gramatyka, składnia) oraz wykorzystane w utworze środki stylistyczne. Celem analizy jest wyodrębnienie i nazwanie elementów składowych utworu, a następnie odpowiedzenie sobie na pytania:

- Czemu służy taka, a nie inna budowa wiersza?
- Dlaczego określone elementy zostały zastosowane w tekście?
- Jak wyglądają relacje między nimi?

W zależności od charakteru tekstu analizie możemy poddać całość utworu bądź jego poszczególne poziomy, np. jedynie jego ukształtowanie wersyfikacyjne bądź stylistyczne.

Interpretacja utworu poetyckiego to pogłębiony etap pracy z utworem. Bardzo często zazębia się on jednak z analizą formalną. Polega na wydobyciu i wyjaśnieniu sensu, wymowy utworu na podstawie jego treści, ale też umieszczeniu danego dzieła w szerszym kontekście, który jest sugerowany w samym tekście.

Jeśli potrzebujesz powtórzyć zagadnienia dotyczące analizy i interpretacji, przypomnij sobie treść lekcji: [Jak interpretować utwory poetyckie?](#)

Rodzaje kontekstów przydatnych przy interpretacji utworu literackiego

Interpretacja może dotyczyć poszczególnych elementów dzieła literackiego (np. symboli, metaforyki, motywów) bądź też dzieła w całości. Zarówno poszczególne elementy utworu, jak i jego całokształt mogą być rozważane jedynie w kontekście samego dzieła, ale często zdarza się, że poszukujemy dla nich także kontekstów zewnętrznych. Do najistotniejszych kontekstów interpretacyjnych, na które możemy się powołać, należą:

- **kontekst biograficzny** – czynniki związane bezpośrednio z życiem autora utworu, które mogły wpłynąć na kształt dzieła,
- **kontekst historyczny** bądź **społeczny** – czynniki historyczne oraz społeczne (stosunki międzyludzkie, obyczajowość epoki), które wpłynęły na powstanie utworu,
- **kontekst filozoficzny** bądź **religijny** – sugerowane w utworze odniesienia do prądów filozoficznych, ideologii, także – przekonań religijnych,
- **kontekst historycznoliteracki** – cechy utworu, które odsyłają do określonych prądów, kierunków, stylów literackich, ale też motywów czy tematów; tutaj też można poszukiwać relacji interpretowanego utworu z innymi dziełami danego autora bądź innych twórców, które miały wpływ na jego powstanie,
- **kontekst teoretycznoliteracki** – cechy utworu, które odsyłają do rodzajów, gatunków, odmian gatunkowych i typów literackich,
- **kontekst artystyczny (interdyscyplinarny)** – odnalezienie w utworze elementów, które łączą go z innymi dziedzinami (dyscyplinami) sztuki, takimi jak malarstwo, architektura, rzeźba czy muzyka.

Należy pamiętać, że dla każdego tekstu poetyckiego istnieją różne konteksty interpretacyjne. Celem interpretacji jest ich odnalezienie, poprawne zrozumienie i opis. Poglębianą analizę i interpretację utworu określa się mianem „eksplikacji”, czyli szczegółowego przyjrzenia się wszystkim elementom składowym utworu, ich rozbioru, poszukiwań jak najszerzych kontekstów dzieła.

Oprac. na podstawie: Janusz Sławiński, *Analiza dzieła literackiego*, [hasło w:] *Słownik terminów literackich*, red. J. Sławiński, Wrocław 1989, s. 29.

Janusz Sławiński, *Interpretacja*, [hasło w:] *Słownik terminów literackich*, red. J. Sławiński, Wrocław 1989, s. 199-200.

Konteksty historycznoliterackie i biograficzne

((Wiktor Weintraub

Wstęp

Autor *Lutni* należał do tej, wcale licznej grupy pisarzy siedemnastowiecznych, których twórczość rozpowszechniano nie w druku, ale w kopiach rękopiśmiennych. W wypadku jego poezji było to łatwo zrozumiałe. Dzięki swoim przekwitom i dworskiej aurze miała ona charakter elitarny. Autorowi na pewno zależało przede

wszystkim na czytelniku związanym z dworem, a więc takim, do którego miał łatwy dostęp osobisty.

Źródło: Wiktor Weintraub, *Wstęp*, [w:] J.A. Morsztyn (Morstyn), *Wybór poezji*, oprac. W. Weintraub, Wrocław 1988, s. LXXIII.

Wiktor Weintraub

Wstęp

Morsztyn wspaniale władał polszczyzną i był wirtuozem w eksplorowaniu jej możliwości. Jego wiersze, które jako ekspresja uczuć muszą się nam wydać sztuczne, wymęczone, potrafią zachwycić pomysłowością w operowaniu językiem, brawurą w eksploataowaniu możliwości polszczyzny. I dlatego, choć tematyka i elementy obrazowania są w tych wierszach tak często przejęte z obcych wzorów, jest to, jeśli się spojrzy na nią jako na swego rodzaju, różną od współczesnej *poetry lingwistycznej*, twórczość wysoce oryginalna.

Źródło: Wiktor Weintraub, *Wstęp*, [w:] Jan Andrzej Morsztyn (Morstyn), *Wybór poezji*, oprac. Wiktor Weintraub, Wrocław 1988, s. LXIII.

Wiersz *Pszczoła w bursztynie* był drukowany w tomiku poezji *Lutnia* (w Księdze II). Tytuł zbioru został zaczerpnięty ze zbioru G. Marina *La Lira*. Na *Lutnię* składało się 210 wierszy napisanych w latach 1638–60, które zostały zestawione w całość i posłane „po kolędzie”, tj. na Nowy Rok 1661 marszałkowi nadwornemu Łukaszowi Opalińskiemu. W zbiorze pojawiają się trzy rodzaje wierszy: utwory miłosne, żartobliwe epigramaty o tematyce towarzyskiej oraz listy do krewnych, przyjaciół. Pierwsze (niepełne) wydanie tych wierszy ukazało się w Krakowie w 1874 roku jako *Andrzeja Morsztyna niewydane poezje*.

Czesław Hernas

Barok

Giambattista Marino lub Marini (1569–1625) był mistrzem wielu poetów europejskich, źródłem nurtu zwanego marinizmem.

Włoski mistrz znakomicie wspomógł u nas rozwijający się od wczesnego baroku nurt poezji światowych rozkoszy, stał się nauczycielem nowej techniki

środków wyrazu w opisie urody życia, poszerzał skalę poetyckiej wrażliwości, uczył sztuki **konceptu**, tj. artystycznego poznawania złożonych dziwności świata. (...) kształtował swoją wizję świata (...). Jest to obraz świata odbieranego nie poznaniem wewnętrznym, lecz pięcioma zmysłami. (...) Wizja świata i człowieka są z założenia sensualistyczne, a założenie to ma szczególne założenie dla poety, który w doświadczenie zmysłów, we wrażeniach gromadzi tworzywo fikcji artystycznej.

Źródło: Czesław Hernas, *Barok*, Warszawa 1976, s. 272.

Frans Pourbus Młodszy, *Giambattista Marini*, 1619
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Wers 7 i 8 wiersza *Pszczółka w bursztynie*, jak wspominał sam Morsztyn:

Wiktor Weintraub

Wybór poezji

jest przekładem końcowego dwuwiersza epigramatu Marcjalisa, IV, 59, poświęconego żmii (musiała to być szczególnie miniaturowa żmijka!), która zachowała się w bursztynie. Kleopatra, królowa Egiptu, popełniła samobójstwo, dając się ukąsić żmii. Marcjalis w epigramacie swym stwierdza, że żmija ta ma bardziej „królewski grób” od Kleopatry, co w kontekście tego epigramatu ma sens efektownej puenty. Źródła antyczne milczą o wspaniałym grobie Kleopatry.

Źródło: Wiktor Weintraub, [w:] Jan Andrzej Morsztyn (Morstyn), *Wybór poezji*, oprac. Wiktor Weintraub, Wrocław 1988, s. LXIII.

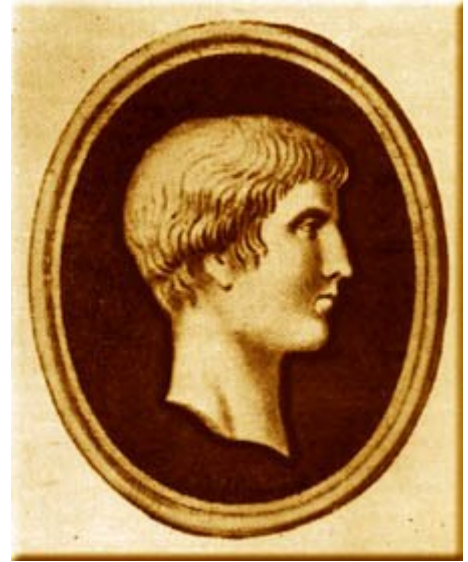
Morsztyn wzorował się na następujących **epigramatach** Marcjalisa: IV, 32 (w. 1-2); VI, 15 (w. 3-4); IV, 59 (w. 5-6). Rolę tego poety w dorobku autora opisuje również Wiktor Weintraub:

Wiktor Weintraub

Wstęp

Z łacińskich poetów wyraźnym ulubieńcem Morsztyna był Marcjalis, epigramatysta z pierwszego wieku naszej ery. Był on dowcipny, złośliwy i lubił śliską erotyczną tematykę. Morsztyn znalazł w nim bratnią duszę. Uczył też, jak można popisywać się pomysłowością, opracowując jeden i ten sam temat w różnych ujęciach. (...) Mógł też Morsztyn uczyć się u niego sztuki dowcipnej, nieoczekiwanej puenty. Cóż zatem dziwnego, że adaptował w swojej poezji ponad pięćdziesiąt z jego epigramatów.

Źródło: Wiktor Weintraub, *Wstęp*, [w:] Jan Andrzej Morsztyn, *Wybór poezji*, oprac. W. Weintraub, Wrocław 1988, s. LI.

Marcjalis

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Konteksty interdyscyplinarne

- wiersz Haliny Poświatowskiej (*Nie potrafię uskładać ze słów miłości...*), pochodzący z tomu *Jeszcze jedno wspomnienie* z 1968 roku;
- wiersz Wisławy Szymborskiej *Cebula*, pochodzący z tomu *Wielka liczba*, który został wydany w roku 1976.

Słownik

epigramat

(gr. *epigramma* – napis, inskrypcja) w starożytności wierszowany napis na pomnikach, grobowcach; obecnie krótki utwór liryczny o żartobliwej treści i zaskakującej puencie

marinizm
kierunek i styl w poezji barokowej, charakteryzujący się wirtuozerią formy i kwiecistym słownictwem

sensualizm

pogląd, według którego jedynym źródłem poznania są wrażenia zmysłowe

Schemat

Etap pierwszy: przyswojenie tekstu

Polecenie 1

Po ponownym przeczytaniu tekstu zanotuj swoje pierwsze refleksje na jego temat.

((Jan Andrzej Morsztyn

Pszczoła w bursztynie

Widomie skryta w przezręczym bursztynie
Zda się, że w własnym miedzie pszczoła płynie.
Wzgardzona będąc, gdy żyła pod niebem,
Teraz jest droższa trumną i pogrzebem.
Tak się jej wierna praca zapłaciła,
Snadź sama sobie tak umrzeć życzyła.
Niech Kleopatra nie pochlebia sobie,
Kiedy w kształtniejszym mucha leży grobie.

Źródło: Jan Andrzej Morsztyn, *Pszczoła w bursztynie*, [w:] tegoż, *275 wierszy*, Warszawa 1977, s. 23.

Etap drugi: zrozumienie treści

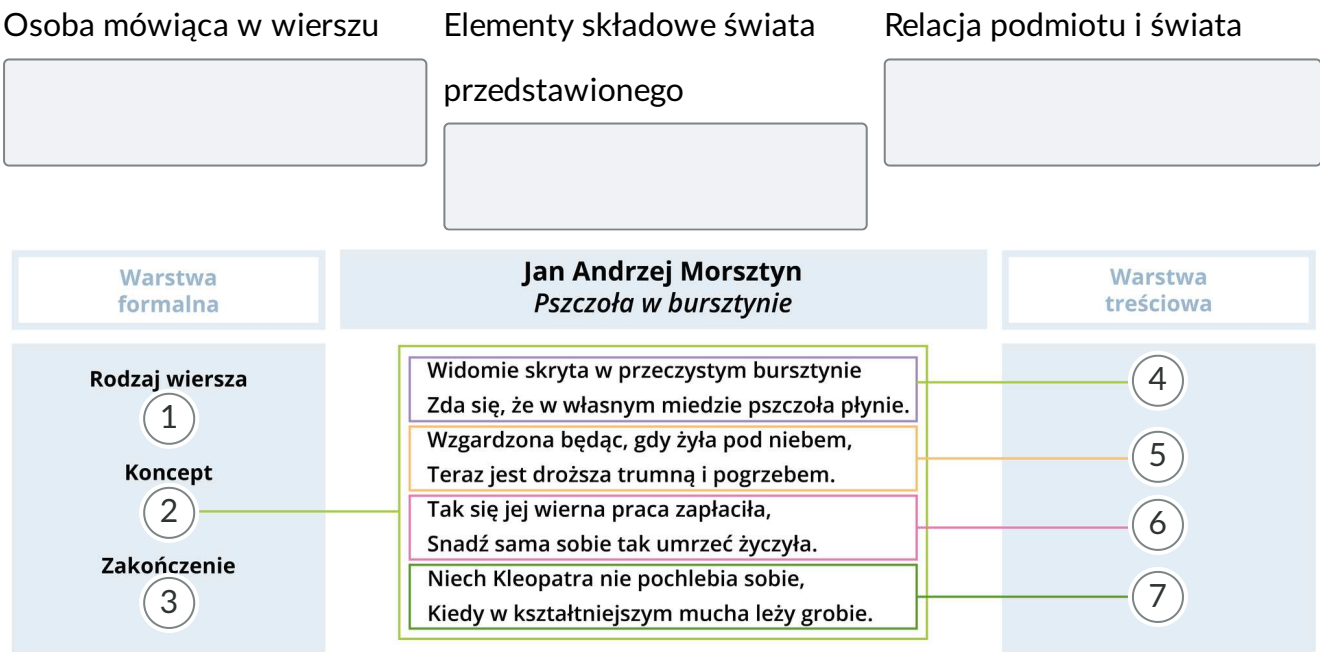
Polecenie 2

Wypisz z wiersza fragmenty, które uznasz za kluczowe do jego interpretacji.

Etap trzeci: analiza tekstu – warstwa formalna i treściowa

Polecenie 3

Zapoznaj się ze schematem obrazującym funkcjonowanie w wierszu warstwy formalnej oraz warstwy treściowej. Uzupełnij tabelę porządkującą wiedzę o osobie mówiącej, świecie przedstawionym i relacjach osoby i świata. Wypisz z wiersza odpowiednie cytaty.

1

Rodzaj wiersza:

Sylabiczny, 11-zgłoskowiec (5 + 6 – poza wersem drugim, w którym średniówka przypada po 7. sylabie, czyli 7 + 4); układ rymów: *aabbccaa*.

2

Koncept:

Porównanie bursztynu z zatopioną pszczołą do grobu, a następnie zestawienie tego obrazu z grobem Kleopatry.

3

Zakończenie:

Pointa wiersza (będąca niejako kontynuacją konceptu) zawiera podsumowanie wyrażone za pomocą paradoksu.

4

Wiersz rozpoczyna się od opisu bursztynu, w którym została zatopiona pszczoła. Poprzez porównanie bursztynu do obrazu pszczoły zanurzonej w miodzie poeta oddaje piękno i oryginalność opisywanego przedmiotu.

5

Pszczoła jest główną bohaterką wiersza, za życia niedoceniana, nieważna, po śmierci stała się drogocenna i podziwiana.

6

Podmiot liryczny wyraża także przekonanie, że, być może, pszczoła sama wybrała taką śmierć.

7

Dwa ostatnie wersy wprowadzają nową bohaterkę wiersza, którą jest Kleopatra. Niecodzienne zestawienie egipskiej królowej i pszczoły prowadzi poetę do zaskakującej konkluzji, że grób pszczoły jest o wiele piękniejszy od grobu królowej.

Polecenie 4

Zapoznaj się ze schematem identyfikującym środki stylistyczne zawarte w utworze. Określ ich funkcje.

Środek stylistyczny

Przykład z wiersza

Funkcja w utworze

Tło

Jan Andrzej Morsztyn Pszczoła w bursztynie

Widomie skryta w przezręczym bursztynie
Zda się, że w własnym miedzie pszczoła płynie.
Wzgardzona będąc, gdy żyła pod niebem,
Teraz jest droższa trumną i pogrzebem.
Tak się jej wierna praca zapłaciła,
Snadź sama sobie tak umrzeć życzyła.
Niech Kleopatra nie pochlebia sobie,
Kiedy w kształtniejszym mucha leży grobie.

Jan Andrzej Morsztyn Pszczoła w bursztynie

 w przezroczystym bursztynie
Zda się, że w własnym mieście pszczoła płynie.
Wzgardzona będąc, gdy żyła pod niebem,
Teraz jest droższa trumną i pogrzebem.
Tak się jej wierna praca zapłaciła,
„Widome skryta” – czyli: ukryta na widoku.
Snadź sama sobie tak umrzeć życzyła.
Niech Kleopatra nie pochlebia sobie

Źródło: Englishsquare Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Etap czwarty: zakończenie – interpretacja uogólniająca

Polecenie 5

W oparciu o wszystkie wskazane w lekcji etapy pracy zredaguj interpretację wiersza.

Prezentacja multimedialna

Polecenie 1

Na podstawie poniższej prezentacji multimedialnej opracuj tablicę edukacyjną na temat wyznaczników tematycznych polskiej poezji barokowej.

Polecenie 2

Na podstawie prezentacji multimedialnej omów przeciwieństwa występujące w poetyce baroku.

Ćwiczenie 1

Korzystając z prezentacji oraz wiersza Jana Andrzeja Morsztyna *Pszczoła w bursztynie*, wyjaśnij sens sformułowania, że w poezji barokowej wszystkie przedmioty i zjawiska mogą być znakami rzeczy niewidzialnych, głębszych.

Ćwiczenie 2

Ustal, w jaki sposób wiersz Jana Andrzeja Morsztyna *Pszczółą w bursztynie* wpisuje się w tematykę rozważań poetów barokowych o życiu, śmierci, przemijaniu. Odpowiedz, wykorzystując odpowiednie slajdy z prezentacji.

Kliknij, aby uruchomić w trybie pełnoekranowym.

Dla nauczyciela

Autor: Marta Kulikowska

Przedmiot: Język polski

Temat: Warsztaty interpretacyjne. Kunsztowność poezji barokowej – *Pszczola w bursztynie* Jana Andrzeja Morsztyna

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;

4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;

8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

10) w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawnocnieniu formułowanych sądów;

11) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;

12) wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.

IV. Samokształcenie.

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Lektura obowiązkowa

13) wybrane wiersze następujących poetów: Daniel Naborowski, Jan Andrzej Morsztyn, Mikołaj Sęp-Szarzyński;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele lekcji. Uczeń:

- określi elementy analizy utworów poetyckich;
- prześledzi etapy analizy utworów;
- rozpozna konteksty przydatne w interpretacji utworów;
- przeanalizuje i zinterpretuje wiersz *Pszczola w bursztynie* Jana Andrzeja Morsztyna.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;

- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Przygotowanie do zajęć. Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał „Warsztaty interpretacyjne. Kunsztowność poezji barokowej – *Pszczola w bursztynie* Jana Andrzeja Morsztyna”. Prosi uczestników zajęć o zapoznanie się z tekstem w sekcji „Przeczytaj” i multimedium w sekcji „Schemat” tak, aby podczas lekcji mogli w niej aktywnie uczestniczyć i rozwiązywać zadania.
2. Nauczyciel prosi uczniów o przygotowanie prezentacji na podstawie informacji zawartych w sekcji „Schemat”.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy temat lekcji oraz cele zajęć, omawiając lub ustalając razem z uczniami kryteria sukcesu.
2. Nauczyciel inicjuje rozmowę wprowadzającą w temat lekcji.

Faza realizacyjna:

1. Praca z tekstem. Jeżeli przygotowanie uczniów do lekcji jest niewystarczające, nauczyciel prosi o indywidualne zapoznanie się z treścią w sekcji „Schemat”. Każdy uczestnik zajęć podczas cichego czytania wynotowuje najważniejsze kwestie poruszone w tekście. Następnie wybrani uczniowie odczytują na głos swoje notatki.
2. Analiza i interpretacja tekstu Jana Andrzeja Morsztyna *Pszczola w bursztynie*. Nauczyciel wyświetla na tablicy zestaw poleceń do opracowania dla całej klasy (uczniowie mogą pracować w grupach i korzystać ze źródeł online):
 - Identyfikacja problemu poruszonego w tekście.
 - Sformułowanie notatki z tezą interpretacyjną utworu.Przedstawiciele dzielą się efektami swojej pracy na forum. Nauczyciel omawia ich propozycje. Wspólnie z uczestnikami zajęć formułuje wnioski w formie notatki.
3. Uczestnicy zajęć zapoznają się z prezentacją multimedialną i opracowują na jej podstawie tablicę edukacyjną na temat wyznaczników tematycznych polskiej poezji barokowej. Następnie w parach redagują wypowiedź o przeciwieństwach w poetyce baroku.

Faza podsumowująca:

1. Uczniowie wykonują ćwiczenia zamieszczone w sekcji „Prezentacja multimedialna”.
2. Nauczyciel omawia przebieg zajęć, wskazuje mocne i słabe strony pracy uczniów, udzielając im tym samym informacji zwrotnej.

Praca domowa:

1. W oparciu o wszystkie wskazane w lekcji etapy pracy zredaguj interpretację wiersza.

Materiały pomocnicze:

- Wiktor Weintraub, *Wstęp*, [w:] J.A. Morsztyn (Morstyń), *Wybór poezji*, oprac. W. Weintraub, Wrocław 1988.
- Czesław Hernas, *Barok*, Warszawa 1976.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Schemat” jako inspirację do przygotowania własnej prezentacji multimedialnej.